

Προβλέψεις
για το

2024

ΤΑ ΝΕΑ 15

ΣΑΒΒΑΤΟΚΥΡΙΑΚΟ
30-31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

Τεχνητή νοημοσύνη

ΜΙΧΑΗΛ ΚΡΗΤΙΚΟΣ

Ερευνητής του **ΕΛΙΑΜΕΤΙ** και επίκουρος καθηγητής σε θέματα Τεχνητής Νοημοσύνης και Ψηφιακής Μετάβασης στη Σχολή Διακυβέρνησης του Vrije Universiteit Brussel

Οι προκλήσεις της νέας εποχής

Οποια πρόβλεψη, είτε ουτοπικού είτε δυστοπικού χαρακτήρα, έχει γίνει για μια τόσο εκθετική τεχνολογία όπως είναι η τεχνητή νοημοσύνη δεν έχει καταφέρει να επαληθευτεί. Ο δυναμικός της χαρακτήρας και η διαρκής διάχυση καινοτόμων ιδεών και εφαρμογών καθιστούν κάθε τεχνολογική πρόβλεψη παρακινδυνευμένη. Αυτό βεβαίως δεν σημαίνει ότι δεν μπορούν να γίνουν κάποιες πρώτες εκτιμήσεις και κάποιες προκαταρκτικές «προγνώσεις» για την εμφάνιση κάποιων συγκεκριμένων δυναμικών τάσεων.

Τη χρονιά που μας αφήνει, το ChatGPT και άλλα παρόμοια μοντέλα όχι μόνο έφεραν την τεχνολογία αυτή πιο κοντά στον πολίτη αλλά επίσης κατέστησαν ακόμα πιο ρεαλιστικές τις εικονοκλαστικές προκλήσεις της τεχνητής νοημοσύνης και περισσότερο επιτακτικό τον ίδιο τον έλεγχό τους. Το 2024 αναμένεται να σημάνει την εμπορική κυριαρχία αυτού του τύπου τεχνητής νοημοσύνης καθώς δεν θα αποφεληθούν μόνο οι τεχνολογικές εταιρείες που προμηθεύουν τα ίδια τα μοντέλα και την υποδομή που τα «εκπαιδεύει» αλλά και εταιρείες εκτός του κλάδου της τεχνολογίας που θα τα υιοθετήσουν με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής και την ενίσχυση της παραγωγικότητάς τους.

Η επερχόμενη σειρά εργαλείων της αποκαλούμενης Generative AI θα είναι όχι μόνο ακόμα πιο προσιτή στον μέσο χρήστη αλλά θα καταστήσει τη διάκριση μεταξύ ανθρωπογενούς και του δημιουργημένου από υπολογιστή ολοένα και πιο δύσκολη, εγείροντας δύσκολα νομικά ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας και σοβαρά ηθικά διλήμματα σε σχέση με την ανθρώπινη δημιουργία και τη συνύπαρξή της με το πιο «δημιουργικό» κομμάτι της τεχνητής νοημοσύνης. Πολλοί ειδικοί εστιμούν ότι μέσα στους επόμενους 18 μήνες το 90% του περιεχομένου που θα διακινείται στο Διαδίκτυο θα είναι δημιουργήματα της τεχνητής νοημοσύνης. Το 2024, η υιοθέτηση των αναλυτικών στοιχείων τεχνητής νοημοσύνης και του Ιντερνετ των Πραγμάτων (IoT) θα επταχυνθεί μέσω της ευρύτερης χρήσης τεχνολογιών digital-twin, οι οποίες αναλύουν αισθητήρες και λειτουργικά δεδομένα σε πραγματικό χρόνο και δημιουργούν αντίγραφα πολύπλοκων συστημάτων όπως φυσικών αντικειμένων και προσώπων.

Επομένως, ένα από τα μεγάλα στοιχεία για τον επόμενο χρόνο είναι να τεθούν στέρεες βάσεις για την υπεύθνη χρήση αλλά και τον ουσιαστικό έλεγχο της πλέον καλπάζουσας εκδοχής αυτής της τεχνολογίας. Στην Ευρώπη οι βάσεις για ένα τέτοιο πλαίσιο ήδη τέθηκαν θεσμικά με την πρόσφατη υιοθέτηση, έπειτα από δραματικές, μαραθώνιες συνεδριάσεις, του Γενικού Κανονισμού για την Τεχνητή Νοημοσύνη. Συνεπώς, ο επόμενος χρόνος θα είναι αφιερωμένος στην προετοιμασία των κρατικών διοικήσεων και των εταιρειών για

τη συμμόρφωσή τους με τους νέους κανόνες του παιχνιδιού που στοχεύουν στο να διασφαλίσουν τη διαφάνεια στον σχεδιασμό και τη χρήση της τεχνολογίας αυτής. Ταυτόχρονα, άλλοι διεθνείς οργανισμοί όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης και η UNESCO αναμένεται να υιοθετήσουν κανόνες για τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης με άξονα την ανάγκη προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παράλληλα με τις νομικές απόπειρες χαρτογράφησης και ελέγχου μιας τόσο δυναμικής τεχνολογίας, το 2024 αναμένεται να σηραδευτεί από την αύξηση των αντιδράσεων πολλών φορέων στην εκτεταμένη χρήση του ChatGPT-4 όπως πανεπιστημίων, ερευνητικών κέντρων ή και ανθρώπων των επιστημών, των γραμμάτων και των τεχνών όπως είδαμε στην περίπτωση της μεγάλης απεργίας των σεναριογράφων του Χόλιγουντ.

Εντός αυτού του πλαισίου, αναμένεται να δούμε να διαμορφώνονται 2 βασικές τάσεις: πρώτον, οι ειδικοί σε θέματα νομικής συμμόρφωσης στο πλαίσιο εφαρμογής συγκεκριμένων εφαρμογών υψηλής επικινδυνότητας και οι ειδικοί στη διακρίβωση της αυθεντικότητας κειμένων (watermarking, data curation etc) θα γίνουν περιζήτητοι καθώς τα ηθικά/κανονιστικά πρότυπα θα καταστούν σύντομα απαραίτητα σε πολλούς τομείς ακόμα και σε διεθνές επίπεδο. Ταυτόχρονα αναμένεται να δημιουργηθεί μια νέα αγορά που θα έχει ως (αποκλειστικό) αντικείμενο τη δημιουργία προϊόντων τεχνητής νοημοσύνης των οποίων το συγκριτικό πλεονέκτημα θα είναι η εξ' ορισμού συμμόρφωσή τους με συγκεκριμένους κανόνες νομικού ή δεοντολογικού χαρακτήρα.

Το 2024 θα είναι κρίσιμο ως προς τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και για έναν άλλο λόγο: πρόκειται για τη μεγαλύτερη εκλογική χρονιά στην ιστορία των τελευταίων δεκαετιών καθώς θα πραγματοποιηθούν εκλογές στις ΗΠΑ, στην ΕΕ, στην Ινδία, στην Ιαπωνία, στο Μεξικό και σε

άλλες πολυπληθείς χώρες. Ο φόβος είναι ότι τα συστήματα αυτά θα χρησιμοποιηθούν για να χειραγωγήσουν την κοινή γνώμη ή/και συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού – με πρακτικές microtargeting, big data analytics, deep fakes – και να αλλοιώσουν το εκλογικό αποτέλεσμα με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι την επόμενη χρονιά τίθεται σε ισχύ ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες που αναμένεται να θέσει τις βάσεις για την προστασία του (ψηφιακού) πολίτη σε 19 μεγάλες τεχνολογικές πλατφόρμες και όχι μόνο.

Με άλλα λόγια, η επόμενη χρονιά θα αποδειχθεί μάλλον καθοριστική τόσο για το εάν οι τεχνολογικές προβλέψεις για κυριαρχία της Generative AI θα επαληθευτούν (κρίσιμο στοιχείο εδώ θα αποτελέσει η τελική διαθεσιμότητα μεγάλων δεξαμενών προσωπικών δεδομένων) όσο και το εάν θα εισακουσθούν οι φωνές εκείνες που ζητούν την προσωρινή απαγόρευση ή την αυστηρή ρύθμιση συγκεκριμένων δημιουργικών εφαρμογών μέχρι να καταφέρουμε να συσσωρεύσουμε την απαραίτητη εμπειρία και τεχνολογία ελέγχου ενός εν εξελίξει τεχνολογικού φαινομένου.

Ακόμα πιο σημαντικό είναι να δούμε εάν η επόμενη χρονιά, με τις προκλήσεις που θέτει, θα ωθήσει το πολιτικό σύστημα να «σκούψει» πάνω από εκείνους που ενδέχεται να γίνουν οι παράλληλες «απόψεις» αυτής της τεχνολογικής επανάστασης: τους ηλικιωμένους, που, εν πολλοίς, αδυνατούν να γευτούν τα όποια ωφέλημά της, τα παιδιά τα οποία νομολεϊστικά θα εθιστούν ακόμα πιο πολύ σε μια εικονική πραγματικότητα που θα γίνει ακόμα πιο προσωποποιημένη (άρα και πιο ελκυστική) και σε όσους καταστούν «αναλώσιμοι» ή ακόμα και «περιττοί» λόγω της ραγδαίας αυτοματοποίησης των δημιουργικών τους καθηκόντων.

Το 2024 θα είναι κρίσιμο ως προς τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και για έναν άλλο λόγο: πρόκειται για τη μεγαλύτερη εκλογική χρονιά στην ιστορία των τελευταίων δεκαετιών καθώς θα πραγματοποιηθούν εκλογές στις ΗΠΑ, στην ΕΕ, στην Ινδία, στην Ιαπωνία, στο Μεξικό και σε άλλες πολυπληθείς χώρες

